

lahko v zalogi vse predmete, da bi se ji niti ne bilo treba obračati drugam. Kje je tu ne- lojalna konkurenca?

Najbolj zgrešen strel je pa oni glede %, o čemer govori poročilo sledeče: »Oglašit ob- tajno UJU za okrepitev organizacije celih 25%, ki je najvišja dovoljena mera čistega dobička, katerega realni trgovci pri današnji ostri kon- kurenci in pičlem poslovnem prometu abso- lutno in pod nobenim pogojem ne more do- seči. In drugi strani se pripominja, da računa davčna oblast pri odmeri čistega dohodka na- še stroke 8 do 10%. Če upoštevamo tem 25% še neozogibno režijo (stanarino, razsvetljavo, inventar in njegovo obrabo, eventualne me- sečne plače, oziroma nagrade vodstva in za- poslencev, pisarniške potrebščine itd.) je jas- no dokazano, da bo UGP delala z nedovolje- nimi odstotki zaslužka, kateri bodo prevale- ni v veliki meri na učence in bedne starše. Kje so odstotki za Učiteljski dom, pridejo ti še posebej? Če bo UGP skušala gornje mere spodbiti, ni li to potem prevara interesentov? — Starši in učenci ne bodo zaradi tega niti za paro oškodovani in ne dražje, ampak na- sprotno, ceneje dobili blago. Poleg tega bodo deležni tega tudi revni učenci, za katere bodo upraviteljstva dobila še posebej denar, dočim ga dosedaj niso dobivala od trgov- cev. »Prevaro interesentov« bi bilo treba te- meljito dokazati, sicer ostane tudi to za oblastno odobreno ustanovo javna kleveta in javno izpodbijanje pridobitnega kredita, ki ga podjetje lahko kvitira na drug način.

Sedaj pa nedovoljeni odstotki! V oblast- veno odobrenih pravih Učitelj. Gospodar- ske Poslovalnice je določeno, da dobi od čis- tega dobička zadruga 25% rez. zaklad za- druge, 25% Učiteljski dom v Ljubljani, 25% Učiteljski dom v Mariboru in 25% učiteljska organizacija UJU, pov. Ljubljana.

In s tem je izpodbijto jedro očitka neka- ke neolojalnosti in sebičnosti učiteljstva. No- ben učitelj, ki dela v korist zadruga, ne dela sebično za se, temveč za višje, etične cilje od proste trgovske konkurence. In tudi mi se nismo spustili v ta boj iz sebičnih trgovskih konkurenčnih namenov, ampak zaradi teh višjih ciljev, ki nas vodijo.

Odstotki, s katerimi dela UGP, so v po- polnih dopustnih mejah, daleč pod mero, ki jo uporablja danes vsak trgovec, daleč pod mero popustov, ki jih danes dajejo vsi trgovci s papirjem — da lojalno konkurirajo s svojim sokonkurentom. Tega dejstva ne izpodbije niti gori navedeno pretiravanje niti gori raz- jasnjena zmotna s 25%.

Učiteljstvo je pokazalo s svojo ustanovo popoln svoj idealizem. Humanitarno hoče s svojo akcijo podpreti revne učence, katere

podpira danes trgovstvo v mali meri, med- tem ko marsikateri učitelj in učiteljica seže prav pogosto v lasten žep, da pomaga rev- nemu nadarjenemu učencu s šolskimi potreb- ščinami.

Ze nad 30 let si gradi učiteljstvo svoje domove, da bo lahko v njih imelo svojo deco, ki jo hoče šolati, in streho za svoje ustanove. In pregledje zbirke prispevkov, koliko jih je od javnosti, od premožnih zasebnikov, koliko od javnih korporacij, koliko od raznih pre- možnih ustanov, občin, banovine. Srbijanski tovariši so srečnejši; njim prispevajo pre- možni zasebniki po stotisoče, javne ustanove in občine po stotisoče, država po stotisoče, a naše zbirke obstojajo iz od ust pritranih pri- spevkov — učiteljskih. In vendar dela učitelj na vseh koncih in krajih prosvetno, gospo- darsko itd. Ze iz tega razloga moramo vpra- šati javno, kako se mu more potem odrekati, da bi ne smel z lastnim delom dobiti si do- hodke, ne za zasebne namene, ampak za višje, socialno-humanitarne, tam — kjer nikogar ne boli.

In organizacija? Ali menite, da misli tu učiteljstvo nase. Ne! Učiteljstvo zaradi tega ne bo zmanjšalo svojih žrtev za organizacijo. Z organizacijo podpira in vzdržuje učitelj- stvo narodno prosveto in kulturo. In v to svrhu hoče porabiti tudi nova sredstva. Ko- liko žrtvuje že sedaj učiteljstvo v svoji orga- nizaciji v prilog kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalnega šolstva; koliko žrtvuje za mlad- insko literaturo in okrepitev naroda z njo »Naš Rod« in »Mladinska Matica«; koliko žrtvuje učiteljstvo za pedagoško literaturo, »Popotnik«, in je žrtvovalo za šolsko razsta- vo iz lastne članarine organizacije, da dvigne šolstvo naroda na čim višjo stopnjo; koliko žrtvuje za povzdigo narodno prosvetnega de- la izven šole in hoče to delo, ki je sedaj pod- prto s šolskim zakonom, podpreti še s svojo privatno iniciativo in zopet oživotvoriti »Prosvetov«, glasilo za izvenšolsko prosvetno delo učiteljstva.

Za to delo, za katero bi moralo dobiti prav za prav od oficijelne strani učiteljstvo materialno podporo v tako izdatni meri, da razvije svojo privatno iniciativo lahko v pol- nem razmahu, za to delo si išče učiteljstvo javnih sredstev, potom svojega poštenega de- la — ne pa zase!

Kar dobi iz naroda, to hoče dati zopet tisočero pomnoženo narodu, v njega podvig in utrditev in s tem v utrditev države.

V tem je problem in jedro Učiteljske Gospodarske Poslovalnice! Kdor hoče po- dreti učiteljske ideale, ta naj udari »Posloval- nice«! — Mi učitelji jo hočemo čuvati!

ščiti stanovskih interesov, smatra odbor, da je organizacija zastavila vse napore in storila vse, kar je bilo v njeni moči.

O izvestju je govorila na to le tov. ga. Nikoletičeva, učiteljica v Skoplju, ki je zahte- vala od uprave UJU, da se čimbolj zavzame za izjednačenje materialnih prejemkov po- ročenih učiteljic z neporočenimi. Izrekala je protest proti temu, da se odvezma z učiteljji poročenim učiteljicam stanarinski dodatek. Navaja nekaj obličnih slučajev, s katerimi so poročene žene zastopavljene in zahteva, da uprava UJU deluje na to, da se ta krivica odpravi.

Na njene pripombe je odgovoril podpred- sednik UJU tov. Vujanac, ki je točasno pred- sedoval skupščini.

V tem prevzame predsedstvo predsednik Vlada Petrovič, ki ugotovi, da se ni nihče več javil k besedi, kar znači, da kongres priznava delo uprave in poročilo o delu UJU in se strinja z njim. »Mi smo res delali kolikor smo mogli in kakor smo umeli. Vprašam vas, ako (»primete«) sprejmete poročilo odseka in daste s tem upravi razrešnico?« Sprejeto so- glasno! Ker ostali odseki še niso izdelali po- ročil, je zaključil ob 6. uri skupščino in jo napovedal za naslednji dan ob 9. uri.

VEČERNI KONCERT UČIT. PEV. ZBORA »MARINKOVIČ«

Ob 21. se je vršil koncert učiteljskega pevskega društva »Marinkovič« iz Beograda v oficirskem domu.

Dvorana je bila nabito polna in se je udeležilo koncerta skoro vse učiteljstvo, ki je prišlo na kongres UJU.

Nastopil je učiteljski mešani zbor, ki ga je vodil dirigent g. Vladimir Slatin, profesor glasbene akademije v Beogradu.

»Marinkovič« se obeta lepa prihodnost. Zapel je med drugim dva Mokranjčeva ru- koveta Krstičeva »Bajko srpskega junaka«. Pri koncertu je sodeloval z nekaj solotočkami tudi g. Janković.

Zatem se je vršil ples. Med odmorom je pozdravil učiteljsko pevsko društvo »Marin- kovič« predsednik ljubljanskega učiteljskega zbora tov. Drago Zupančič, ki je izmenjal z dirigentom znaka obeh pevskih zborov.

NADALJEVANJE KONGRESA DNE 22. AVGUSTA 1930.

Ob 9. dopoldne se je nadaljeval v veliki univerzitetni dvorani kongres UJU.

Predsedoval je tov. Vlada Petrovič. Slo- venski zapisnik je vodil tov. Miloš Verk iz Rogaske Slatine. Ogromna dvorana je bila že pred pričetkom povsem napolnjena, tako da so morali posetniki stati na hodnikih.

POROČILO ODSEKA ZA PRAVILA.

Predsednik je dal besedo tov. Milana Ra- brenoviču, ki je bil predsednik odseka za pravila.

On je izvajal jako precizno stališče od- seka.

Odsek je pri svojem delu gledal v prvi vrsti na to, da se najde baza za sporazumno delo brez preglasovanja. Vkljub temu je v odboru prišlo do odvojenega mišljenja treh članov.

Poudaril je, da v pogledu smotra UJU in njegovega delovanja ni bilo različnih naziranj. Do različnih naziranj je prišlo v pogledu tega, ali naj se UJU organizira po sekcijah v dosedanjem pravcu ali po banovinah.

On pravi: Ker današnje sekcije niso osnovane ne na plemenski in ne pokrajinski osnovi ter imajo svoje velike prosvetne in gospodarske ustanove, jih je treba nadalje obdržati, kakor so to storili profesorji, zdrav- niki itd. Toda, da bi se ustreglo tudi onim, ki so za banovinske sekcije, se je pristalo tudi na ta način, da se take sekcije lahko formirajo tam, kjer se 2/3 sreskih društev banovinskega teritorija izreče za to na svojih zborovanjih. Poleg tega se prepusti obmejnim društvom, da na svojih zborovanjih z 2/3 ve- čino sklepajo, kateri sekciji se hočejo priklju- čiti.

Na ta način se je hotelo zadovoljiti vse struje.

Ako se osvoji ta temelj, se bo Udu- ženje okrepiło in enako tudi navdušenje za delo, kar bo dvignilo naš ugled in potrebno priznanje.

Na to stališče so v odseku pristali dele- gati sekcije Beograd, Ljubljana in Split, a so bile proti temu sekcije Zagreb in Sarajevo. Oni so stali na stališču, da je s pravili treba predvideti samo banovinske sekcije.

Poročilo o odsekovem stališču je na to prečital sourednik »Narodne Prosvete« tov. Dušan Prica.

Poleg gornjega stališča in točke je od- sek predlagal izpremembe k projektu, ki ga obsega »Izveštaj«, še:

1. da se vnese poleg narodnega tudi dr- žavno edinstvo, ki je po 6. jan. 1929. dobilo nestranskarški značaj;

2. da sme UJU imeti tudi pevske od- seke;

3. da so v širjem izvršnem odboru tudi predsedniki vseh sekcij, ki se morajo sestati na seje najmanj vsaka 2 meseca, na stro- ške centralne blagajne ter rešujejo vse glav- ne probleme Uduženja in o njih napravljajo sklepe, ki so obvezni za ožji odbor, da jih izvede;

4. v prehodnih določbah je odsek stavil izpremenjalni predlog, da naj ostane stari od- bor do potrditve novih pravil, izvoli se pa odbor tudi po novih pravilih, ki stopi šele te- daj v funkcijo, ko bodo nova pravila odobre- na. (To stališče je plenum zavrgel popoldne, dočim je bilo dopoldne sprejeto, ker se sploh ni debatiralo o teh 4 točkah, ampak samo o sekcijah ter je zaradi tega prišlo popoldne do nespornazuma pri volitvah.)

IZJAVA POV. UJU ZAGREB GLEDE PRAVIL.

Takoj po govoru tov. Rabrenoviča in čis- tanju poročila po poročevalcu tov. Prici je govoril g. Josip Pezelj, predstavnik zagreb- škega poverjeništv, ki je prečital naslednjo

Deklaracijo Uduženja jugoslovenskega učiteljstva pov. Zagreb.

Učiteljstvo uduženo v tem poverjeni- štvu, deluje stalno za šolo in stan, v smeri popolnega jugoslovenskega državnega edin- stva. V tem pogledu je edina direktiva vse- mu učiteljstvu iz teh krajev, obnovitveno stremljenje Nj. V. kralja in kraljevske vlade, v katerem sodeluje učiteljstvo z največjo udanostjo.

V tem smislu je bila prirejena, in se je tudi spontano izvršila, naša IX. pokrajinska skupščina v Beogradu dne 19. avgusta, katere sklepe odobrava vse uduženo in neudruženo učiteljstvo iz teh krajev.

Sklicujoč se na ta dejstva in v zvezi z go- tovinimi pojavi zadnjih dni pri nas, zahteva naše učiteljstvo na današnji skupščini nasled- nje:

1. Sprememba pravil naj se neizogibno izvede z reorganizacijo po banovinah.

2. Podlaga uduženja je državno-nacijon- alna v smeri integralnega jugoslovenskega edinstva, da se pa more v uduženju to iz- vesti, mora vladati princip večine in ne pro- porca, po katerem bi moglo priti do izraza strankarstvo, proti kateremu se bori to po- verjeništv že nekaj let na vseh zborovanjih.

3. Za čim učinkovitejšo izvedbo tega smo- tra zahtevamo, da pridejo v odbor aktivni učitelji in da se deluje v izključno nacional- nem duhu.

4. Z ozirom na pred kratkim podano iz- javo zagrebških aktivnih učiteljev, ki so bili dosedaj izven skupnega uduženja, a želijo z nami popolno edinstvo v delu za kralja in domovino, izjavljamo največjo pripravljenost za ujedinjenje vseh učiteljskih vrst na pod- lagi popolne enakopravnosti in splošnih, pro- svetnih in stanovskih interesov.

5. Apeliramo na današnjo skupščino in vse tovarišice(ice), ki so prožeti s pravim na- cijonalizmom, da sprejmejo to v današnjo resolucijo skupščine ter, da to tudi izvedejo, kar bo v dobro naše organizacije in v interesu celoga učiteljskega stanu.

STALIŠČE SEKCIJE LJUBLJANA GLEDE PRAVIL.

Po izjavi sekcije Zagreb se je razvila ob- širna debata.

Poverjenik pov. UJU Ljubljana tov. An- drej Skulj je izjavil v imenu sekcije Ljublja- na, da si osvaja sekcija stališče odseka glede sekcij po sedanjih poverjeništvih ali po ba- novinah, ker je to stališče jako liberalno in širokogrudno ter prepušča možnost razvoja na en ali drugi način ter evoliucijski razvoj stvari. Noče ničesar oktroirati in nasilno ali revolucionarno izvesti, ampak se pusti svo- bodi in najširše soodločevanje, nekak plebi- scit v tem vprašanju članstvu.

DEBATA.

Tov. Vasa Oreščanin govori proti pred- logu in za banovinske sekcije.

Tov. Dušan Vitorović iz Niša pravi: Po izjavi g. Skulja in po resoluciji sekcije Beo- grad smatram, da je vprašanje reorganizacije definitivno rešeno. Niti eden, ki je iznesel na- sprotno mišljenje, ni doprinesel potrebnih argumentov in krepkih razlogov v obrambo svojega stališča. Čudi me izjava tovarišev iz Zagreba, ki so dosedaj najživejše zastopali sedanjo razdelitev. Prosim tovarišev iz sekcije Beograd, da se priključijo tovarišem iz sekcije Ljubljana in da glasujemo za predlog odbora.

Tov. Djurić iz Strumice veli: Obžalujem, da na tej skupščini slišim besede plemo, po- krajina in provincializem. Razdelitev po ba- novinah bi zelo radi sprejeli tudi mi učitelji iz Južne Srbije, ker bi bil to naš lokalni inter- es, da dobimo sekcijo v Skoplju. Toda mi ne gledamo na naš lokalni interes, nego na cel. V imenu učit. društva iz Strumice prosim to- variše, da glasujejo za predlog odbora.

Tov. Nedeljko Lazarević iz Sarajeva pre- laga, da se uvedejo banovinske sekcije z mo- difikacijo, da se več manjših lahko združi v eno večjo.

V prilog odborove predloga so še go- vorili tov. Boža Josinović iz Sabca, Dušan Sestan iz Ptuja, Radoje Ristić iz Vlad. Hana, Stojadin Petrović iz Jagodine, tova. Nikoletić iz Skoplja, Filip Tošović iz Beograda, Milan Cvijović iz Beograda.

Tov. Zarije Jovanović je zagovarjal upra- vo brez vsakih sekcij, da bi bila samo sreska društva in centrala.

IZJAVA POV. UJU SARAJEVO GLEDE PRAVIL.

Tov. Radomir Popović, sarajevski pover- jenik, zastopa stališče osnovanja sekcij po ba- novinah in očita sekciji Beograd posebno čis- nom iz Beograda.

Resolucija učiteljstva sekcije Sarajevo. (Objavljena v »Politiki«.)

Delegati sreskih učiteljskih društev po- verjeništv Sarajevo so priredili danes sesa- nek radi nekih vesti o razdiranju Uduženja jugoslovenskega učiteljstva in na tem sestanku podpisali sledečo izjavo:

Mi smo za edinstvo Uduženja jugoslo- venskega učiteljstva s sedežem glavnega od- bora v Beogradu in s sekcijami po razdelitvi naše države na upravne teritorije (deset sekcij).

Beograd, 20. avgusta 1930. Predsednik sarajev. sekcije: Radomir Popović.

(Sledi še štirideset podpisov delegatov sreskih učit. društev sarajevskega poverje- ništva.)

Jubilejni kongres Uduženja Jugo- slovenskega Učiteljstva.

Nova pravila UJU. — Resolucija kongresa. — Bur- e volitev nove upra- ve — Izjava sedanjega pre- sednika UJU Milana Rabrenoviča in biv- šega urednika »Narodne Prosvete« Milutina Stankoviča o dogodkih na skupščini in položaju po kongresu.

NADALJEVANJE SKUPŠČINE POPOL. DNE 21. AVG. 1930.

Popoldne po otvoritvi razstave je nada- ljevala skupščina svoje delo ob 4. uri.

Ker niso bila še gotova poročila odsekov, je povzela besedo podpredsednika UJU gđe. Jelisava Vavra, ki je ob tej priliki tolmačila pismene pozdrave nekega tajnika učiteljskega uduženja v Ameriki, s katerim se je sezna- nila v Londonu na nekem mednarodnem učiteljskem kongresu in ki ji je izročil pismen pozdrav za naš kongres, ki ga je prečitala.

ki so jih poslane razne šole iz Dravske bano- vine. V sobi za jezikovni pouk je večina ob- iskovalcev pazno ogledovala lepo ilustrirane pismene izdelke iz Sv. Lovrena na Pohorju. Tudi ilustrirane spise naloge iz Mokronoga in Mostarja so vzbujale pozornost. Veliko zanimanje je vladalo tudi za šolski list »Naša Mladost«, ki ga izdajajo učenci višjih razre- dov osemrazrednice na Bledu.

Vse ostale sobe, kjer so bili razstavljeni otroški izdelki, so pokazale najlepši primer zveze med rokovornim poukom, risanjem in ostalimi predmeti. V sobi za zemljepisje in zgodovino je bilo razstavljenih mnogo zem- ljevidov in reliefov otroških izdelkov in pa risbe predstavljajoče zgodovinske dogodke. Tudi nekaj »lesenega« starinskega orožja je bilo. Kako dobro se da uporabljati ročno delo za utrjevanje zemljepisnega pouka, je pokazal način, ki ga je uvedel tov. Princič na osnovni šoli na Viču pri Ljubljani. Učenci narišejo najprej n. pr. eno banovino, nato jo prekopirajo na tenko desko in iz rezljarsko žago izrežejo in nanjo narišejo zopet ves zem- ljevid. Na ta način se otrokom najbolj uti- snejo v spomin oblike posameznih banovin ali držav. Veliko pozornost je vzbujal tudi relief Jugoslavije, ki so ga izdelali učenci 5. in 6. razreda osnovne šole v Ormožu. Tudi zbirka slik iz Evrope, Azije, Afrike in Amerike, ka- kršne je uvedel tov. Vranc v Studencih pri Mariboru, so bile predmet velikega zanimanja.

»Nauk o priradi« je bil naslov sosednje sobe. Risbe, nalepljenje, izdelki iz floyice in lesa so pričali kako nazorno se poučuje pri- rodopis in prirodoslovje s pomočjo ročnega dela. V tej sobi si videl najrazličnejše orodje, modele ptičev, rastlin in tudi fizikalne apa- rate in vse samo izdelki učencev. Le ena miza je bila namenjena šolskim vrtovom in tu je bilo poleg načrtov razstavljen tudi orodje, ki se na šolskih vrtovih uporablja. Priznati se pa mora, da je bila to najlepše urejena soba.

POROČILO VERIFIKACIJSKEGA ODBORA

je bilo soglasno sprejeto brez debate.

POROČILO ODSEKA O LETNEM IZ- VESTJU UJU.

Tov. Mil. Majstorovič, ki je bil poročev- valec tega odseka, je prečital poročilo odseka o izvestju UJU.

Odsek je ugotovil, da je bilo v prošlem letu več uspehov nego neuspehov. Organiza- cija je dosegla lepe uspehe z ozirom na oja- čenje in izpolnitev organizacije. Ako tudi ni bilo toliko enakega uspeha pri delu na za- v

V sobi za računstvo in geometrijo je bilo poleg računskih zvezkov mnogo primitiv- nih in tudi boljše izdelanih računov. Razna geometrična telesa izdelana iz lesa in lepen- ke in drugi pripomočki za računski pouk so tudi lep dokaz, da se dajo tudi pri tem pouku uporabljati ročna dela kot učni pripomoček.

Zadnja soba je bila namenjena učitelj- skim izdelkom. Razstavljeni so bile nagačene živali, skioptikon, herbariji, razni reliefi, med katerimi so posebno pozornost vzbujali oni, ki jih je razstavil tov. Princič iz Viča in pa velik relief tov. Tihomira Trivunca iz Beo- grada. V tej sobi je bil razstavljen tudi na- črt tov. Vrance za kompleksni pouk in pa Fromova stavnica, ki je bila na razstavi tudi prodana.

Na hodniku je bilo razstavljenih tudi več statističnih pol- o manjšinskem šolstvu v Dravski banovini in pa primerjalna statistika osnovnega šolstva med letom 1918. in 1930. v Dravski banovini, ki jih je izdelal tovariš Petrovec iz Ljubljane. Bile so to edine stati- stike na razstavi.

Poudariti je treba, da je prirejena raz- stava povsem zadostila svojemu namenu in pokazala kaj zmore osnovna šola. Pravilno postopanje pri pouku in pravo razumevanje otroka in njegovih zmognosti more dovesti do takih uspehov, kot jih je pokazala jugo- slovenska narodna šola na tej razstavi in s takimi uspehi stopimo lahko z mirno vestjo pred svetovno javnost in dokažemo z njimi, da stopa jugoslovenska narodna šola v prvih vrstah sodobnega šolstva.

Zeliti bi bilo, da se priredijo slične raz- stave tudi po posameznih banovinah, kjer bi prišlo do izraza še podrobnejše delo posa- meznih šol in ki naj bi bile priprave za drugo državno razstavo, na kateri bi nastopili zopet skupno in pokazali napredek in stanje naše šole še podrobneje.

STALIŠČE SEKCIJE BEOGRAD GLEDE PRAVIL.

Na to je podal pov. beogradske sekcije UJU sledečo oficijelno izjavo:

Beograd je vedno, tudi v preteklosti, daljal vzgled obče široke tolerance. Beogradske učiteljske sekcije je dvigalo zastavo tudi tedaj, ko je ta država postala močna in samostojna. Tudi v momentu, ko je dobila država ime SHS smo izdelali pravila v zmislu ideje jugoslovenstva in smo nazvali svoje združenje jugoslovenskim.

Potrebno je prepričanje, da so učitelji prepričani Jugosloveni in konstruktiven element.

Zakaj se hočemo sedaj, zaradi banovinske upravne razdelitve pripraviti in slabiti naše velike edince, ustvarjajoč male. Jaz sem za to, da dosedanje sekcije ostanejo, toda ko ne bo več potrebe za nje, da se tudi te ukinejo. Pozivam vse zavedne delavce in prijatelje Udruženja, da si osvoje odločbo večine in se vsi sporazumemo v tem.

ZOPET DEBATA O PREDLOGU ZA PRAVILA.

Za tem se je znova razvila debata, v katero je poseglo več učiteljev, ki so očrtali dve struji. Eni so bili za banovinske sekcije, drugi za sedanje stanje. Obojim govornikom so pritrjevali pristaši istega naziranja.

Člani sarajevske sekcije so odločno zahtevali banovinske sekcije in njim so se pridružili mnogi zastopniki zagrebške sekcije.

Ker je izgledalo, da debate ne bo konec, so delegati pričeli klicati: „Dovolj je debate, glasujmo!“

Lista prijavljenih govornikov je bila izčrpana.

PREDLOG ZA POIMENSKO GLASOVANJE.

Predsednik pov. UJU Sarajevo, tov. D. Popović, je stavil v imenu te sekcije predlog, da se glasuje poimensko in se mora manjšina na to pokoriti večini.

Ta predlog je bil od skupščine odbit, poseben ker je bila že pozna ura. V protest so delegati pov. UJU Sarajevo zapustili dvorano in njim se je pridružilo nekaj delegatov zagrebškega poverjenstva.

Toda ta korak ni vplival na nadaljno delo skupščine.

GLASOVANJE O PREDLOGU ODSEKA ZA PRAVILA.

Predsednik V. Petrovič je dal predlog odseka na glasovanje z dviganjem rok, še ko so bili navzoči delegati sarajevskega poverjenstva, ki pa niso sodelovali pri glasovanju. Predlog je bil z veliko večino sprejet. (Pri tem je pa skupščina popolnoma prezrla debato o ostalih starih predlogih odseka, osobito o volitvi novega odbora, ter je bilo to brez debate sprejeto, kar je dovedlo do popoldanskih nesporazumljenj.)

RESOLUCIJA KONGRESA UJU.

Med tem je izdeloval posebni odsek, v katerem je bil za pov. UJU Ljubljana tov. Josip Kobal, resolucijo, ki naj bo predložena kongresu. Skupščina je nadaljevala delo. Prečitano je bilo poročilo odseka za resolucije, ki mu je predsedoval tov. Ljuba Pavlovič.

Resolucija je bila brez debate sprejeta. Resolucija jubilejnega kongresa se glasi:

Po svetovni vojni se je jugoslovensko učiteljsvo združilo in je takoj združeno najzvišnjeje nadaljevalo delo za duhovno zblizanje in narodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tudi na svojem desetletnem slavu najzvišnjeje pozdravlja to misel, tem bolj, ker se sedaj ustvarjajo jugoslovenski ideali. Da bi pa učiteljsvo še nadalje moglo čim uspešneje delati za blagodejni razvoj države, izraža s to resolucijo naslednje svoje želje:

I. V splošnem oziru naj vsak učitelj iz kraljevine Jugoslavije z vsemi silami dela za doseg duhovnega narodnega jugoslovenskega pojmovanja in istih teženj.

II. Glede na narodno šolo in šolsko upravo želi, da bi bilo UJU kot legitimni predstavnik in polnopraven pooblaščenec učiteljskega sodelavca državne prosvetne uprave, od katere naj bi se vedno kot tako smatralo tudi pri izdelavi zakonskih načrtov, ki se tičejo narodne šole in narodne prosvete, pri izdelavi uredb, pravilnikov, učnih načrtov in učnih programov, kakor tudi pri drugih poslih splošnega šolskega značaja.

Nadalje, da se čimprej reorganizira glavni prosvetni svet in da bi bilo pri tem tudi osnovno-šolsko učiteljsvo dostojno zastopano;

da se pospeši otvarjanje šol in povsod uvede reden in popoln pouk, da se takoj prične otvarjanje višjih narodnih šol in da se čim prej uredi zakon o narodnih šolah določeni fond za graditev šolskih poslopj in učiteljskih stanovanj, in končno

da se omogoči uporaba vsake dobro kvalificirane učne knjige, ker se samo na ta način more izpopolniti šolska književnost.

III. Glede na učiteljsvo samo in v interesu duševnega miru ter večje usposobljenosti učiteljev narodnih šol želi,

naj se strokovno usposobljenost izpopolnjuje na tečajih, ki naj se vrše po potrebi.

Učiteljem naj se zagotovi stalnost službe in se izpraznjena mesta pravočasno objavljajo,

zboljša njihov gnotni položaj in učitelje nagradi enako, kakor ostalo uradništvo s sorazmerno strokovno izobrazbo,

zagotovi z zakonom določena stanarina, ki naj se vračuna tudi v pokojnino,

nakažejo naj se jim redne draginjske doklade po krajih, v katerih bivajo, z državnimi uradniki poročenim učiteljem naj se izplačujejo polne draginjske doklade,

nadalje naj se ugodno reši vprašanje pogodbene učiteljev,

šolskim upraviteljem, ki poučujejo v razredih, naj se priznajo upraviteljske doklade, učiteljski kandidati naj se čimprej namučajo ter učiteljem omogoči čim lažje in čim cenejše zdravljenje.

IV. Glede na UJU se izraža želja, naj bo vsak učitelj njegov član in dela za uspeh njegovih namenov. Istočasno se izreka iskrena želja, da bi se tudi ona hrvatska društva, ki so doslej še ločena, pridružila UJU.

BANKET V HOTELU »IMPERIJAL«.

Beogradska mestna občina je priredila opoldne v hotelu »Imperijal« banket za učiteljsvo. Banketu so prisostvovali v imenu beogradske občine g. dr. Stojadinović, glavni odbor in večje število učiteljsva iz vseh krajev naše države (vsega 70).

Med obedom je prišlo do prisrčnih in iskrenih manifestacij za Beograd. Goste je pozdravil g. dr. Miloslav Stojadinović, ki je v svojem govoru pohvalil delo učiteljsva in poudarjal, da njihovo delo v šoli in izven nje nikakor ne zaostaja za istim delom v inozemstvu, posebno v zapadnih državah.

Od učiteljsva so se zahvalili za zagrebško poverjenstvo tov. Ivan Voreš, ki je poudarjal, da nam je bil Beograd mnogo preje pijemont nego skupna prestolnica. Za ljubljansko poverjenstvo tov. Skulj, za splitsko tov. Grega in za sarajevsko tov. Popović.

POPOLDNE 22. AVGUSTA 1930. POROČILO FINANČNEGA ODSEKA.

Ob 15. se je kljub veliki vročini, ki je vladala v Beogradu, nadaljevalo zborovanje v univerzitetni dvorani, ki je bila zopet napolnjena.

Navzoči so bili zopet tudi Sarajevčani. Podano je bilo poročilo finančnega odseka, ki je pripravil ves material na posebni seji pod vodstvom ljubljanskega glavnega blagajnika UJU tov. Rada Gruma.

Poročilo navaja denarno stanje organizacije, ki je precej naraslo od zadnjega kongresa. UJU si je zgradilo tekom zadnjega leta »Dijaški dom«, čegar sliko je objavil svoječasno že Učit. tov. in ki je velikega pomena za UJU. Ta Djački dom je velik plus za delo uprave UJU. Prečitani je bil zapisnik odseka, s katerim se zahteva, da se knjigovodstvo preuredi v modernem zmislu ter se odpravijo nekateri manjši nedostaki.

Naloga odbora UJU je, da se zahteve tega zapisnika striktno izvedejo.

DEBATA O VOLITVAH IN NOVI UPRAVI UJU.

Simpatično je bila sprejeta izjava tov. Oreščanina iz Zagreba, ki je bil svoječasno v zagrebškem veleizdajniškem procesu pod banom Khuen Hedervarijem obsojen na smrt.

Zavzemal se je za složno delo ter je poudarjal v svojem temperamentnem govoru, da se člani zagrebškega pov. pridružujejo sklepom, sprejetim dopoldne, tako glede vprašanja poverjenstev, proporca in drugih zadev.

Mi Hrvati, je naglašal, smo prav tako Jugosloveni kakor vi in bomo vedno z vami na isti črti. Njegova izjava je bila sprejeta z burnim odobravanjem.

Posebna debata se je vršila o novi upravi, glede katere so se pojavila različna mnenja. Eni so zahtevali nove volitve, drugi pa so vztrajali na tem, naj obdrži sedanja uprava mandat od prihodnjega kongresa.

Na predlog predsednika tov. Petroviča je bil izvoljen posebni odbor za proučitev tega vprašanja in eventuelno sestavo kandidatne liste. V ta odbor sta sporazumno z delegati ljubljanskega poverjenstva prišla tov. Skulj in Dimnik. Odbor je sicer soglasno sprejel, da naj ostane stari odbor do sprejetja novih pravil oziroma potrditve pravil. Ko pa je to vprašanje prišlo pred plenem, se je razvila zelo dolgotrajna debata in je zavladala težka atmosfera. Celo nekateri člani odbora so v plenumu z ozirom na razpoloženje delegatov desavouirali ta sporazumen predlog.

Večina sekcij je bila proti temu, da bi kongres sploh volil novo upravo, češ, da bi to bilo nezakonito, ker še pravila niso potrjena.

V imenu ljublj. sekcije je tov. Skulj izjavil, da sicer sprejema nove volitve, vendar pravi, da so učitelji pov. UJU Ljubljana dobili vtis, da tu ne gre za to, da bi se dobila dobra pravila in tudi dober upravni odbor, marveč da je vsa borba osebnega značaja. Posamezni govorniki, ki so nato govorili, so prehajali celo v osebne napade.

Predsednik tov. Petrovič je skušal pomirljivo vplivati, vendar se mu to ni posrečilo. Vedno so se čuli klici z galerije: »Podajte ostavko!« Na kongresu je zavladala težka atmosfera.

IZPRAZNITEV ZBOROVNE DVORANE.

Predsednik je komaj uspel s svojim predlogom, da se dvorana izprazni in da se dopusti vstop samo delegatom. Po daljšem odmoru se je to tudi zgodilo in v dvorano so prišli samo delegati, ostali pa so se podali na galerijo, od koder so neprestano delali nemir in z različni medklici motili potek kongresa.

PRIČETEK NEMIROV.

Po odmoru je izjavil pov. Skulj, poverjen, v imenu odbora, da se volitve po novih pravilih ne morejo izvršiti preden ista niso odobrena od oblasti. Predlaga, da ostane stari odbor do odobritve pravil in volitev na prihodnji skupščini.

Nato se takoj oglasi tov. Svetla Gojković, ki je bil v odboru za sestavo liste ter pravi: »Poročilo tov. Skulja se nanaša na pristane samo enega dela članov odbora, drugi člani odbora niso pristali na stališče, ki ga je iznesel tov. Skulj. Mišljenje članov beogradske,

sarajevske in splitske sekcije je bilo, da se izvoli nova uprava po novih pravilih.

Ta izjava je presenetila delegate, ki so se začudili in nastal je nemir in krik v dvorani.

Govorilo je več govornikov, ki pa niso bili v stanu pomiriti zborovalec.

Na to se oglasi predsednik pov. UJU Beograd tov. Milan Popović, ki pravi:

Jaz sem temu odboru predsedoval. Bili sta dve struji: ena da ostane stara uprava, a druga, da se voli nova uprava. Moje je bilo mišljenje, da volimo novo upravo, toda prevladovalo je drugo naziranje ter sem vsled tega naprosil tov. Skulja, da on to poroča skupščini. Jaz sem za to, da se voli nova uprava, a da stara vodi posle do odobrenja pravil.

Nastal je zopet nemir ter je govorilo več govornikov.

V imenu zagrebškega pov. UJU je podal tov. Ambrož Pestiček izjavo, da so proti volitvam nove uprave in nečjeje delegati sodelovati pri volitvah, ker smatrajo volitve za protipostavne, dokler pravila niso odobrena.

Nemir je naraščal, posebno je zagrebške delegate vznemirjala neka izjava bivšega njihovega člana Petra Gruiča, ki je bil premeščen v zadnjem času v Skoplje.

Naposled se oglasi zopet pov. Andrej Skulj, ki izjavi, da zaradi težkega položaja pristaje na volitve, ali ne po pravilih, ki jih oblast še ni odobrila. Poudari pa: »Dobil sem vtis, da se tu ne dela za nova dobra pravila in zdravo upravo, nego za osebnosti.«

Predsednik je bil primoran zopet odrediti odmor.

NOV POIZKUS ZA SPORAZUM.

Napetost je naraščala, v avli so se sestali zopet predstavniki poedinih poverjenstev, da bi sestavili liste. Zagrebški zastopniki so zahtevali v slučaju, da se črtajo eni upokojenci enako postopanje z drugimi. Pri tej priliki se je videlo, da je bilo vse prejšnje naviriranje z volitvami in zveze tega vprašanja s pravili zgolj osebnega značaja — da odide en predsednik in pride drugi. Sporazum je bil nemogoč, ker se je lista in ljudi kratkoma diktiralo in vnašalo celo od ljudi, ki niso imeli nobenih pooblastil ampak le svoje aspiracije pri vsej zadevi.

Tako postopanje je ogorčilo zastopnike zagrebškega, ljubljanskega in splitskega poverjenstva.

IZJAVE POVERJENISTEV.

Po odmoru je nato dobil besedo tov. Dušan Šestan, ki je izjavil v imenu sekcije Ljubljana, da smatra za nemogoče volitve v taki atmosferi ter ne more to dovesti do dobrega rezultata, zaradi česar se sekcija izreka proti izvršitvi volitev, posle naj vodi stari odbor, ki je izvoljen v Zagrebu za tri leta.

Na to je podal v imenu zagrebškega poverjenstva izjavo tov. Ljudevit Krajačić, ki se je solidariziral z ljubljanskim poverjenstvom.

Z ljubljanskim poverjenstvom se je solidariziral v imenu svoje sekcije tudi predsednik pov. UJU Split.

Z vseh strani so se čuli klici proti volitvam.

V imenu sekcije Sarajevo se oglasi tov. Krsta Matijašević, ki zahteva, da se zboruje po dnevnem redu in se volitve izvrše.

Nastal je zopet nov vik in odobravanje enega in drugega stališča. Predsednik tov. Vlada Petrovič je skušal priti do besede, a dolgo mu ni uspelo, nato izjavi:

»Večina poverjenstev se hoče abstinirati od volitev. Ker je situacija tako težka, a vseeno ne morem prevzeti na sebe to ulogo, da izvršim pod daniimi razmerami volitve, imam pravico in dolžnost, da o tem izvestim z dopisom upravno oblast, da pošlje komisarja.«

To je izzvalo oglušen hrup. Klici so se čuli z galerije in parterja. Govorniki so se dvigali na klopi in so govorili brez odobrenja in ne da bi jih kdo čul, vsak seveda za svojo tezo. Situacija je postala strahovito mučna in težka.

VOLITVE NA OKRNJENI SKUPŠČINI.

Protiv koncu so mnogi ljubljanski, zagrebški in drugi delegati že zapustili dvorano v mnenju, da se dnevi red ne bo več nadaljeval. Predsednik Petrovič je odšel iz dvorane in predsedstvo je prevzel podpredsednik Vujanac, ker se predsednik ni več vrnil.

Vkljub vsej situaciji je beogradske poverjenstvo izneslo svojo listo in so bili izvoljeni z glasovi, kolikor je ostalo pač delegatov še v dvorani in ob pasivnosti še navzočih delegatov zagrebškega, splitskega in ljubljanskega poverjenstva, sledeči člani v izvršni odbor:

Milan Rabrenović, Ljuba Pavlovič, Milorad Vujanac, Miladin Cvijović, Milan Mihajlovič, Damjan Rašić, Milan Popović, Danilo Milanović, Pavle Flere, Stevan Tintor, Vujica Petković in Dušan Prica.

Za namestnike: Bogdan Vašič, Dragiša Štefanović, Stana Cvetković, Milorad Gojković in Nikola Milenković.

V širjem javnem odboru in v nadzornem odboru naj ostanejo dosedanja člani, ako ne podajo poedinci ostavke.

To je bilo prvič, kar obstoja UJU, da se je izvolila lista, na katero niso pristala vsa poverjenstva in dosedaj ni poizkušalo ni eno poverjenstvo, da bi preglasovalo samo ali v zvezi z ostalimi poverjenstvi ostala poverjenstva. Proti temu je sedanji odpor, kar je izključeno, da bi imelo tako vodstvo organizacije potreben ugled in avtoritativen vpliv, ki je potreben posebno sedaj, ko se rešujejo najaktualnejši problemi za šolo in učiteljsvo.

KONSTITUIRANJE VODSTVA UJU.

Dne 24. avgusta t. l. se je sestel širši glavni odbor UJU in izvršil konstituiranje. Za predsednika UJU je bil izvoljen tov. Milan Rabrenović, za I. podpredsednik tov. Milan Vujanac, za II. podpredsednika tov. Jelisava Vavra iz Zagreba, za tajnika tov. Milan Mihajlovič in tov. Damjan Rašić, za urednika »Narodne Prosvete« Milan Popović (poverjenik UJU Beograd) in Dušan Prica, za urednika »Učitelja« Vujica Petković, za zastopnika v mednarodni federaciji učiteljskih društev pa Danilo Milovanović. Volitev je bila izvršena ob nenavzočnosti zastopnikov zagrebškega, ljubljanskega in splitskega poverjenstva. Po poročilih listov je bilo od 37 članov navzočih 19, torej odsotnih 18. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: za predsednika Boža Radulović, za podpredsednika Mita Lujčić, za tajnika Bora Pavlovič, za člana Radojka Nikolić in Jovan Bošković.

PO KONGRESU.

Izvoljen je odbor, ki ima nalogo izgladiti spor — radi tega se izvoljeni odbor ni hotel konstituirati.

(»Politika« 24. avg. 1930 priobčuje sledeči članek tov. Milana Rabrenoviča iz Beograda:)

Konec učiteljskega kongresa je zapustil precej mučen utis na vse učiteljsvo. Vsi so občutili neprijetnosti, ker je prišlo do nesoglasij pri bolj osebne in postranskem vprašanju in ne pri načelnem. Radi tega so vsi voditelji in sekcijki odbori ostali večeraj v Beogradu, da bi poskušali doseči soglasnost in izgladitev spora, ki bi mogel dovesti udruženje do nepotrebnih pretresljajev. Istočasno so vsi obžalovali, da je prišlo do prepira na jubilejnem kongresu, ki bi moral biti mogoč na nacionalna in stanovska manifestacija. Razen tega je tudi dosedaj prišlo večkrat do raznih momentanih preprirov, a se je vedno našla baza za sporazum in učitelji so odhajali s svojih skupščin z lepimi rezultati.

Včeraj dopoldne se je skušalo priti v stik s predstavniki vseh sekcij. Izvoljeni člani novega odbora so se zbrali v Dačkem domu. Njihovi seji je prisostvovala gđ. Jelisava Vavra v imenu zagrebškega poverjenstva in g. Kutlača v imenu splitskega poverjenstva kot opazovalci. Le ljubljansko poverjenstvo ni poslalo svojega predstavnika. Seja je imela potrebno večino za delo. V početku se je soglasno konstatiralo, da je bil celoten postopek pri predstojnih volitvah novega odbora popolnoma pravičen.

Prvič, volitev novega odbora je bila na dnevnem redu. Javljen in odobren dnevi red se ni mogel menjati in večina je po vsej pravici zahtevala volitve.

Drugič, večina novega odbora obstoja iz članov, ki so prišli v odbor po pravilih in na podlagi svojega položaja. Radi tega bi ti morali priti v vsakem slučaju v odbor.

Tretjič, predsednik ljubljanske sekcije g. Skulj je podal na skupščini izjavo, naj ostane stari odbor, kar stvarno itak pomenja volitev odbora, in

četrtič, kandidirane osebnosti so bile izvoljene soglasno od večine in sicer znatne večine.

Pa vendar in poleg tega ker je vsa zadeva taka, se niso hoteli člani novega odbora konstituirati, dasi so imeli po pravilih to pravico. Dejstvo, da niso pri volitvah sodelovala tri poverjenstva, dasi so v manjšini, je privedlo člane novega odbora do tega, da so izrazili željo, da se skuša priti do skupnega dela.

Iz teh razlogov je predlagal g. Milan Rabrenović, kateremu je bilo ponudeno mesto predsednika, da se ne prične z nikakim delom in da naj se tudi odbor ne konstituira, preden se ne pride v zvezo s poverjenstvi Zagreb, Ljubljana in Split. Potrebno je zastaviti vso dobro voljo in vsa sredstva, da se doseže sporazum, je izjavil g. Rabrenović.

Predlog je bil sprejet skoro od vseh članov. Sprejet je bil tudi radi tega, ker se veruje, da bodo tudi ostala poverjenstva sodelovala v nadaljnjem delu udruženja, ker se ne more domnevati, da bi ne hotela sodelovati samo radi tega, ker niso bila pri volitvah navzoča.

Da se doseže sporazum, je izvoljen poseben ožji odbor, v katerem so gg. Milan Rabrenović, Milorad Vujanac, Radomir Popović, gđ. Jelisava Vavra in g. Kutlača.

Odboru je poverjena naloga, da pride v stik z vsemi poverjenstvi in se potruži doseči poravnavo spora, kar je v interesu udruženja in celokupnega učiteljsva.

SPOR V UČITELJSKI ORGANIZACIJI.

(»Politika« 4. sept. 1930. prinaša sledeči članek urednika »Narodne Prosvete« tov. Milutina Stankoviča iz Beograda:)

O priliki jubilejnega kongresa Udruženja jugoslovenskega učiteljsva se je dogodilo ono, kar bi se ob taki priliki moglo najmanjše želeti: nastal je spor med sekcijami udruženja, ki je končal s tem, da so zagrebška, ljubljanska in splitska sekcija zapustile učiteljski kongres med volitvami novega odbora.

Na ta način je ostal novoizvoljeni odbor Udruženja jugoslovenskega učiteljsva brez sodelovanja omenjenih sekcij. Tak zaključek jubilejnega učiteljskega kongresa je zapustil neprijeten utisek pri učiteljih in pri njihovih prijateljih, prav za prav pri vseh, ki se interesirajo za delo učiteljsva in njihove organizacije. Samoobsebi razumljivo je, da ne morejo biti pojavi v učiteljski organizaciji povsem indiferentni ne samo za učiteljsvo nego tudi za široo javnost. Ker duh, ki vlada v učiteljski organizaciji, se more smatrati kot sinteza mišljenja in čuvstvanja onih, ki jo tvorijo in katerih razumevanja morejo biti rezultat najvišjih nalog narodne šole.

Naše učiteljsvo, kot celota, je pokazalo z delom, da je bilo v vseh slučajih na višini svoje naloge in je to do sedaj vedno pritrje-

valo z delom svoje organizacije, ki je v marsičem mogla služiti za vzgled. V toliko bolj je iznenadil dogodek na učiteljskem kongresu in daje povod, da se natančneje prouči, kaj je zmešalo dobro razpoloženje med učiteljskim stvom in dovedlo do tega, da so zapustile na dan, ko se je proslavljalo edinstvo vsega jugoslovenskega učiteljstva, tri sekcije jubilejnega kongresa in odrekle sodelovanje pri volitvah novega odbora, ki bi moral voditi in reprezentirati vse jugoslovensko učiteljstvo.

Tolažilno je reči, da niso to nikaka spreminjena razumevanja z ozirom na samo idejo, ki je združila učiteljstvo v zajednico. Na kongresu samem se je konstatiralo, da je prišlo do nesoglasja radi popolnoma osebnih vprašanj, ki so med učiteljskim stvom ustvarila težko atmosfero in nezajeljen trenutek, ko so ta osebna vprašanja potisnila v ozadje vse ostalo.

Po vsem tem, kar se je zgodilo, mora biti sedaj mnogim jasno, da bi moral biti jubilejni kongres, ki se ga je udeležilo nekaj tisoč članov, samo manifestacija najlepših čustev in kolektivnih zahtev, ki se tičejo šole in učiteljstva. Na takem kongresu se ne bi smelo niti dotikati tako perečih vprašanj, za katera se ve v naprej, da bodo dovedla do nesporazuma.

Ta vprašanja so: sprejem novih pravil in volitev novega odbora združenja (dasi ni mnilo niti leto dni od zadnjih volitev).

Dve najvažnejši vprašanji novih pravil, ki sta povzročili dvojno stališče, sta: volitev odbora po proporu in vprašanje razdelitve po sekcijah.

Od 13.000 članov, kolikor jih ima učiteljska organizacija, jih pripada okoli 7000 beograjski sekciji, ki je potemtakem številno močnejša nego vse ostale sekcije skupaj. Resnica je, da nova pravila ne predvidevajo volitev odbora združenja proporcionalno po sekcijah, marveč po listah, ki morajo biti sestavljene za vse sekcije; ampak kakor hitro je vnesen v združenje tak duh, da se računata na zmago s pomočjo najmočnejše sekcije, je jasno, da tudi ta sistem ni odpravil sporov med sekcijami in tudi problem združenja ni s tem rešen.

Formalno imajo nekateri člani beograjske sekcije prav, ko pravijo: Naša sekcija je številno močnejša nego vse ostale skupaj in zato ne moremo trpeti, da nam oni, ki so številno šibkejši, vsiljuje odbor.

Nesporno pa je dejstvo, da ni naše združenje osnovano na nekakem številčnem sorazmerju sedanjih sekcij, ki so kot take ostanki preteklosti, marveč na širokem pojmovanju naše narodne misli, ki je bilo prežeto z ljubeznijo in navdušenjem prvih ustanoviteljev in voditeljev našega združenja. Popolnoma razumljivo je, da bi, če bi beograjska sekcija zasnovala svoje pravice glede volitev odbora izključno na podlagi svoje številčne premoči in ne oziraje se na razpoloženje ostalih sekcij, iste ravno tako mogle reči, da tudi one ne pristanejo na to, da se jih v združenju majorizira.

Zato tudi grešijo oni, ki računajo na čisto tehničen številčni uspeh, a ne na ono čustveno, ki je združilo učiteljstvo v to zajednico. V tem je ključ vsega problema.

Kdor natančneje pozna ljudi in razmere, uvidi takoj, da je ta proporcionalni sistem v pravilih v glavnem rezultat osebnih načrtov, ki je imel v naprej določen cilj poedinca, kateri so s pomočjo tega računali na osebni uspeh.

Proporcionalni sistem je pomiril vse struje v beograjski sekciji, ki so težile za tem, da pridejo v odbor in da imajo na ta način za seboj večino te sekcije gotove ambicije, ki so številčno najmočnejše ter da pridejo s pomočjo beograjske sekcije v odbor gotove osebnosti. To jih je v glavnem tudi združilo, da so nastopili vsi za listo, ki je bila rezultat tega sporazuma, in to brez obzira na razpoloženje učiteljskega ostalih sekcij.

Medtem so demantirali dogodki na kongresu točnost takih računov in pokazali, da se v zajednici ne more operirati s takimi metodami in da že sama zajednica zahteva onega, ki bi se s širokim pojmovanjem dvignil na višino pravega jugoslovenskega učitelja in katerega izvolitev bi bila rezultat nedeljenega zaupanja vseh, ali vsaj večine vseh sekcij, nikakor pa zmage številčno najmočnejše sekcije.

Dalč smo že od same misli, da bi ljudem, ki so izvoljeni v novi odbor, osporavali osebno veljavnost, ker oni spadajo nesporno v vrsto naših najboljših učiteljskih moči. Resnica pa je, da oni, ki želijo priti na čelo Udruženja jugoslovenskega učiteljstva, ne smejo snovati svojih načrtov na transakcijah samo v eni sekciji, pač pa morajo iskati dalek večjo podlago za svoje delo in biti inspirirani z mnogo širšim pojmovanjem učiteljskega problema.

Da je res tako, je najboljši dokaz v tem, da je prejšnje delo, inspirirano po tem čustvovanju in pojmovanju, uspelo združiti učiteljsko, medtem, ko je nasprotnemu delu uspelo učiteljstvo razdružiti.

Obleke kemično čisti, barva, plišta in lika tovarna JOS. REICH.

Splošne vesti.

6. september 1930.

V soboto, ob svitu zore, je počila na strelišču v Bazovici salva 56 italijanskih miličnikov in padli so 4 zvesti sinovi slovenskih mater, ki so bili dan poprej v tržaškem procesu obsojeni na smrt.

Ferdinand Bidovec, 22 let, trgovec v Trstu; Franc Marušič, 24 let, trgovski pomočnik v Trstu; Zvonimir Miloš, 27 let, trgovski pomočnik v Trstu in Franc Valenčič, 33 let, prokurist v Trstu.

— **Uradniški zakon.** »Slovenec« poroča iz svojih virov, da je strokovna komisija, ki izdeluje uradniški zakon, končala svoje delo. Zakon bo predložen ministrskemu svetu. Zakon se v mnogih stvareh razlikuje od dosedanjega. Z njim se bodo ukinitve stopnje in skupine. Uradnikom se bodo prožili mnogi beneficiani pri napredovanju.

— **Učni načrt za osemrazredne narodne šole.** Dne 20. sept. prične Glavni Prosvetni Svet v Beogradu v obravnavo novega učnega načrta, ki ga je imela v maju let. leta že v razpravi posebna komisija in tudi Glavni Prosvetni Svet. Učni načrt je izdelan na osnovah principa delovne šole.

— **Sprejem polkovne zastave 40. pp.** Poverjeništvu UJU sta zastopala pri slavnostnem sprejemu polkovne zastave v Ljubljani pov. tov. Skulj Andrej in strok. tajnik Josip Kobač, kar je izpuščeno v dnevniku časopisu. Enako sta ona zastopala poverjeništvu pri Cankarjevi proslavi na Vrhniki.

— **Risarski tečaj v Ljubljani.** Vsem udeležencem sporočamo, da je banska uprava v Zagrebu črtala že dovoljeno podporo tovarišem Kusu, Zajcu in Zalarju.

— **Učiteljska društva,** ki za lansko poslovno leto še niso v celoti poravnala svojih obveznosti napram glavni upravi, naprošam, da store to najkasneje do 30. septembra t. l. in nakažejo zaostanke s prispevki za september vred glavni blagajni. V nasprotnem slučaju bo treba izvajati sklep letošnje pokrajinske skupščine v Novem mestu, ki zahteva 1% zamudnih obresti od dneva zapadlosti plačila in po 3 mesecih ukinitev pošiljanja stanovskih listov (julij, avgust, september). Še enkrat prosim. — Rado Grum, glavni blagajnik.

— **Zahvala Nj. Vel. kralja za vdanostni brzojav.** Predsednik Učit. Fer. Sav. (U. F. S.) tov. Mrovljč Slavko je prejel od Nj. Vel. kralja zahvalo za vdanostni brzojav, ki je bil poslan s I. kongresa U. F. S. 29. julija iz Velike Luke.

— **Umetniška Matica** sporoča svojim članom, da bodo prejeli letos edicije že pred Božičem. Obe sliki slikarja Ivana Kosa ter monografija slikarjev bratov Vidmarjev bodo nad vse zadovoljile ljubitelje naše upodabljalne umetnosti. Rok za pripravo novih članov je do 30. t. m. Vse članke pa, ki še niso poravnali svojih obveznosti, prosimo, da to store sigurno do tega termina. Tudi vse poverjenike prosimo, da do tega časa zaključijo s pridobivanjem članstva, da pošljejo bloke in članarino za vse članke. Vse pa, ki se zanimajo za umetnost, opozarjamo na izredno ugodnost, ki jo nudi Umetniška Matica. Za letnih 24—Din 2 slike ter ena monografija! Priglasite se za članke — ker bomo izdali te toliko edicij, kolikor se bo priglasilo članov do 30. septembra. — Odbor Umetniške Matice v Ljubljani.

— **Edina slovenska osnovnošolska učna knjiga iz prirodoslovja** je knjiga »Prirodne sile in njihove uporabe«, ki jo je sestavil P. Flerš. Razen preprostega in metodično prav posrečeno obravnavanega, bogato ilustriranega gradiva, ki služi tako učitelju za obravnavo, kakor učencem za ponavljanje, obsega knjiga tudi strokovno, pa poljudno obdelano in s preprostimi diagrami pojasnjen »radio«, ki postaja vedno bolj neobhodna uporaba elektrike v človeški omiki. — Knjigo, ki se lahko kosa s podobnimi deli drugih književnosti, začetkom šolskega leta prav toplo priporočamo. Po ceni in priporočilu Glavnega prosvetnega sveta jo je odobrilo tudi ministrstvo prosvete kot učbenik za prirodoslovje v višjih razredih osnovnih šol. Izšla je v Učiteljski tiskarni, dobiva pa se za ceno 16 Din po vseh knjigarnah.

— **Članom in članicam belokranjskega učiteljskega društva** Ker vem, da že vsi cenjeni tovariši in tovarišice pridno vršite dolžnosti, ki vam jih nalaga šola, bi vas prosila, da izpolnite še dolžnosti, ki jih imate kot člani BUD. Blagajna je še vedno v kritičnih momentih, a reši jo lahko vsak izmed vas le, ako čim prej poravnava svoj dolg. Zlasti prosim one cenj. tovarišice, ki niso vplačali niti dinarja še za članarino l. 1929/30., da pohite s plačilom, sicer bo moral »Učit. Tovariš« prinesiti njihova imena! Skoraj dokažite, da apel na vašo zavednost ni bil brez uspeha! — Korenova, t. č. blagaj. BUD.

— **Učiteljstvo iz sreza Dolnja Lendava** prosim, da pristopi v čimvečjem številu k Slov. Šol. Matici in mi pošlje članarino Din 30 vsaj do 20. t. m. C. Drekonja, Turnišče.

— **Poziv Jugoslovenske lutkarske zveze v Ljubljani.** Pripravljali odbor Jugoslovenske lutkarske zveze poziva vsa društva, posameznike — ljubitelje lutk in lutkovne umetnosti, da se takoj prijavijo na naslov Jugoslovenske lutkarske zveze, Boris Orel, Jugobanka, Ljubljana). To je v interesu društev in posameznikov, ki posedujejo lutkovna gledališča, in pa v interesu definitivne organizacije zveze. — Prosimo vse liste, da kratko notico poznatisve v svojem uglednem dnevniku ali časopisu.

— **Kern Ivan, šolski upravitelj v pokoju,** 75letnik. V mirnem Vojniku uživa g. Ivan Kern, šolski upravitelj v pokoju, svoj zasluženi pokoj. Prvotno je nameraval ostati v Trbovljah po upokojitvi, a njegova želja se ni uresničila, čeprav je učil in vzgajal 43 let v Trbovljah, čeprav je pustil mladost in moč v Trbovljah. A kljub temu se mu je Vojnik kmalu priljubil. 19. avgusta 1930. je bilo 75 let odkar je zagledal tov. Ivan Kern, šolski upravitelj v pok., luč sveta pod kmetško slamnato streho. Tudi tukaj veljajo besede našega goriškega slavčka: Kar mož nebesa so poslala, da večnih nas otmo grobov, vse mati kmetka je zibala, iz kmetskih so izšli domov! — Rojen je bil torej 19. avgusta 1855. leta v Žejah v kamniškem okraju kot sin mangle kmeta. Stric, ki je bil cerkovnik pri Ursulinkah v Ljubljani, je dal talentiranega dečka študirati. Vse šole je naredil v Ljubljani, osnovno, 7 razredov gimnazije, 4. letnik učiteljskega in maturo z odliko. Po maturi je moral k vojakom v Trst. Tu je slučajno čital nekoč v kavarni v nemškem časopisu, da se išče več učiteljev za vojaško sirotišnico v Fischau pri dunajskem Novem mestu. Kompetiral je in tudi dobil mesto učitelja l. 1877. Tu se je seznanil s svojo prvo soprogo, hčerko že umrlega generalštabnega polkovnika pl. Löwenhelm in jo leta 1880. poročil. Nato je prošil za učiteljsko mesto na privatni dvo-razredni meščanski rudniški šoli in ga tudi dobil. Leta 1883. je postala ta šola javna in je bilo nadočeljevalo mesto ponovno razpisano. Na migljaj tedanjega nadzornika gosp. Grossa je prošil za nadočeljevalsko mesto in tudi dobil. Odslej se je šola pod njegovim spretnim vodstvom stalno razširjala in končno postala 8razredna deška in dekliška z deljenim vodstvom. 43 let je vzgajal in učil, vzgojil je 3 generacije in vse ga je rado imelo. Pri njem so bila vrata odprta za vsakogar, za vsakega je imel lepo besedo in nasvet. Bil je vseskozi zaveden Slovenec tudi v burnih časih pred in med vojno. Bil je vesten, vzor reda in discipline, takten in ljubezniv nadočeljeval in dober tovariš svojemu učiteljsstvu. Leta 1916. mu je umrla prva žena, s katero je živel v najlepši harmoniji 36 let. Zapustila mu je dva sinova, katera je dobro vzgojil in preskrbel. Leta 1917. se je zaradi razmer ponovno poročil tudi z učiteljico Ireno Kern, roj. Kahl, z njo še nekaj let deloval na naši šoli in se po upokojitvi leta 1924. preselil v Vojnik, kjer preživlja jesen svojega življenja in uživa prezasluzeni pokoj po 47 letih prosvetnega dela za narod in državo. Ob njegovem današnjem jubileju kličemo tovariši in prijatelji: »Na mnogajš letala«

— **20letnico mature na mariborskem učiteljski tovariši:** Berglez Franc, Gobec Alojzij, Gselman Božidar, Ivanuš Robert, Koprivc Aleksander, Sušnik Mirko, Vauda Mirko, Velnar Josip in Zel Ivan. Dvakrat poprej že je prioblič naš stanovski list notico, s katero so bili vsi tovariši tega letnika vabljeni, da sporoče svoje želje glede časa in programa prave, kateri notici pa sta rodila premoledno odziva. Zato je preostalo, da nam nagli tok časa še ne črta proslave 20letnice, edino tukajšnje vabilo k tej proslavi za dan 25. avgusta, kar je bilo priobčeno v »Učit. Tovariš« ter v vseh slovenskih dnevnikih časopisih. Tega dne so se zbrali prej navedeni tovariši okoli 9. ure predpoldne v Mariboru v hotelu »Pri orlu«, odkoder so proti poldnevu z avtobusom izleteli na Mariborski otok, kjer so mimogrede v svoji sredini pozdravili svojega nekdanjega, vedno iskreno tovariško jim naklonjenega vadniškega učitelja gosp. Ivanjšič Ludvika. Po obedu pa jih je nekdanji, večletni dijaški tovariš g. Šiker Alojzij, veleposelnik in župan pri Šmarjeti ob Pessnici povabil v svoj veliki in vzorni vinograd pri Sv. Urbanu. Proslavitevli so se spominjali lepih dijaških dni, svojih pokojnih profesorjev in tovarišev ter ugotovili, da je leta 1910. na mariborskem učiteljskem maturiralo skupno 35 tovarišev, od teh 24 Slovencev, od kojih že 8 krije mrzla gruda. Pozdravne razglednice so s podpismi vseh navzočih poslali vsem še živečim, a pri tej priliki odločnim svojim bivšim gg. profesorjem in od proslave izostalim tovarišem. Med proslavitelji so se radovali prisotnosti svojega nekdanjega razrednika, pravičnega in neustrašenega zaščitnika slovenskih učiteljskih moči, sedanjega ravnatelja g. Potočnika Mateja, imenovanega »očeta« tega letnika, kajti nikoli poprej in nikoli pozneje v bivši Avstriji ni na mariborskem učiteljskem maturiralo tako visoko število Slovencev, zato pa je in ostane v srcih teh abiturientov ter v zgodovini borbe za naše narodne pravice na tem učiteljskem izza dobe avstrijantstva imenovani g. ravnatelj zapisan z najlepšimi in največkratnejšimi črkami. Istotako so proslavitelji predpoldne in popoldne v pozno noč imeli čast v svoji sredini obdržati vedno nam ljubelega in naklonjenega profesorja glasbe g. Družoviča Hinka. Prehitro so nam minule urice v divnem Podurbanu in kmalu smo se znašli na krasni terasi hotela »Orel« ter s te višine motrili ob polnozvezdnem nebu pozno v noč danes jugoslovenski Maribor, z vsemi srčnimi žilami in žilicami radujoč se, da se niso uresničile ob času naših dijaških let zadonele besede nemškega pesnika: »Lieber schwarzgebrannte

Trümmer — als ein windisch Maribor!« Ob neki popolnosti uri so se zbrani poslovili v kavarni »Astorija«, želeč si medsebojno zdravja in uspehov v svojem nadaljnjem težkem delovanju in si zaobljubili, še v večjem, polnem številu sniti se najpozneje ob 25. letnici.

OBLACILNICA ZA SLOVENIJO
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporoča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarn. Državni nameštenci dobe blago tudi na obroke proti predložitvi legitimaci.

Ferijalni Savez učiteljstva.

UČITELJSKI FERIJALNI SAVEZ.
I. KONGRES U. F. S.

Po ustanovnem občnem zboru l. 1928. v Mariboru, pri katerem so bila sprejeta pravila, se je vršil ob priliki letovanja jugoslovenskega fer. učiteljstva 29. julija v mestu Velaluki na otoku Korčula I. kongres naše nove, idealne organizacije ob polnoštevili udeležbi članstva.

Glavni poverjenik in ustanovitelj U. F. S. tov. Slavko Mrovljč je po pozdravljih zastopnikov sreskega načelstva Korčule, mestne občine Velaluka in skavtinj predlagal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, ministru prosvete g. Boži Maksimoviču, glavnemu odboru UJU in poverjeništvu UJU Beograd in Ljubljana. V svojem skrbnem in obširnem poročilu je podal historijat ferijalne ideje pri jugoslovenskem in češkoslovaškem učiteljsstvu, pričeniši z l. 1922. V tem razdobju je jugoslovensko fer. učiteljstvo priredilo dve večji ekskurziji po naši državi, l. 1926. skupno s češkoslovaškimi tovariši ekskurzijo in manifestacijsko potovanje širom bratske CSR, v dveh velikih počitnicah letovanje na Bolu (otok Brač), pripravljene ekskurziji v Francijo in Bolgarijo se pa nista vršili iz tehničnih razlogov. Izmed glavnih uspehov je pa letošnje prvo letovanje v mestu Velaluka pod okriljem samostojnega U. F. S. Vse stroške za nabavo novih postelj, slamnjač in dr. je prevzel upravni odbor U. F. S. na svoje rame, ker ni prejel od nikoder nikake podpore. S prvo kolonijo U. F. S. je led prebit in uresničena dolgoletna želja jugoslovenskega fer. učiteljstva. (O uredbi kolonije sledi poročilo na drugem mestu!) Po tem poročilu, ki je bilo z velikim navdušenjem sprejeto, so sledila poročila banskih poverjenikov. Po poročilu revizijskega odbora, ki izkazuje za l. 1929./30. 1376 Din dohodkov in toliko izdatkov, je bil soglasno sprejet absolutorij z zahvalo glavnemu poverjeništvu za uspešno in idealno delo. Od državne oblasti potrjena pravila so bila brez izprememb soglasno sprejeta.

Izoljen je bil sledeči upravni odbor: Glavni poverjenik in poverjenik Dravske banovine tov. Slavko Mrovljč, učitelj iz Slovenjgradca, za poverjenika Savske banovine tov. Plasaj Ivica, učitelj iz Prigorja pri Krapini, za Dunavsko banovino in Beograd z okolico tov. Atanacković Dragoljub, strokovni učitelj, za Drinsko in Vrbaško banovino tova. Banjanin Jelena, učiteljica v Doboju in za Moravsko in Vardarsko banovino tov. Vukašinović Jezdimir, strok. učitelj iz Kratova. V »Savezni sud« so bili izvoljeni tov. Mrovljč Slavko kot predsednik, kot član tov. Mutić Đorđe, kot tretji član pa banski poverjenik, kamor pripada toženi član.

Na predlog gl. pov. je bilo poleg drugih točk pravilnika sprejeto sledeče: Vsak član, ki želi letovati, plača 30—Din članarine, 100—Din je kolonijalni fond in vpisnina in 800—Din stan in hrana za 30 dni. Do 1. maja se vplača 130—Din, do 1. junija 500—Din, ostali znesek 300—Din vplača vsak ob prihodu v kolonijo. V slučaju, da prijavljeni član ne letuje, se mu vrne 400—Din od plačane vsote 500—Din za stan in hrano!

Kolonija Velaluka bo stalna kolonija. V projektu je tekem časa druga kolonija na Bledu, a tretja v Erceg Novem.

U. F. S. šteje letos 90 članov in ima po prvem letu preko 10.000 Din. Zelje U. F. S. se iznosi ministru prosvete in prometa.

Z željo, da bi ideja U. F. S. pronikla v vse vrste jugoslovenskega in češkoslovaškega učiteljstva, je gl. pov. zaključil I. kongres U. F. S., poudarjajoč, da se bo vršil II. kongres U. F. S. po pravilih U. F. S. l. 1932., ko bo jubilarina 10letnica fer. ideje pri učiteljsstvu. Po kongresu je bil prisrčen animiran večer s plesom in petjem.

Učiteljski pevski zbor UJU.

—pev Pevski tečaj za moški zbor se bo vršil v soboto 20. in v nedeljo 21. septembra v Ljubljani v Glasbeni Matici. Spored: 20. od 8. do 11. in 15. do 18. ure, 21. od 8. do 11. ure. Tečaj je obvezen za vse članke pevskega zbora in se bodo upoštevala le v naprej poslana opravičila. Dokažite tudi, tovariši, da pojmuje te društveno disciplino tako kot tovarišice. Istočasno vabimo nove tovariše, ki imajo veselje in sposobnost, da pristopijo k zboru ter se udeležijo napovedanega pevskega tečaja. — Odbor.

**Naročajte vsa
iskarska dela**
za društva, šole, uradno itd.
v Učiteljski tiskarni
v Ljubljani, Franciškova cesta 6